

**Statistique des accidents survenus au cours
de 1975 dans les mines de houille
et dans les autres établissements
surveillés par l'Administration des Mines**

**Statistiek van de ongevallen in de kolenmijnen
en in de andere inrichtingen
onder het toezicht van de Administratie
van het Mijnwezen in 1975**

AVANT-PROPOS

La statistique des accidents survenus au cours de l'année 1975 dans les mines de houille et dans les autres établissements surveillés par l'Administration des Mines ne comporte pas d'innovation marquante par rapport à l'année précédente.

L'Administration sera toujours reconnaissante à toute personne qui lui suggérerait des améliorations à apporter au contenu de cette étude où à sa présentation.

*Le Directeur général des Mines,
ir. J. MEDAETS.*

WOORD VOORAF

De statistiek van de ongevallen in de kolenmijnen en in de andere inrichtingen waarop de Administratie van het Mijnwezen toezicht uitoefent heeft in 1975 geen opvallende veranderingen ondergaan tegenover 1974

De Administratie dankt de lezers die verbeteringen aan de vorm of de inhoud van deze studie mochten voorstellen

*De Directeur-Generaal der Mijnen,
ir. J. MEDAETS.*

TABLE DES MATIERES

1. MINES DE HOUILLE
 11. Introduction
 111. Fond
 112. Surface
 12. Taux de fréquence, de gravité, de risque au fond et à la surface
 13. Procès-verbaux dressés par l'Administration des Mines
 14. Rétrospective des accidents mortels
 15. Répartition des accidents graves suivant le siège et la nature des lésions
2. MINES METALLIQUES,
MINIERES ET CARRIERES SOUTERRAINES

INHOUD

1. KOLENMIJNEN
 11. Inleiding
 111. Ondergrond
 112. Bovengrond
 12. Veelvuldigheidsvoet, ernst- en risicovoet in de ondergrond en op de bovengrond
 13. Processen-verbaal van de ongevallen door de Administratie van het Mijnwezen opgesteld
 14. De dodelijke ongevallen tijdens de jongste jaren
 15. Indeling van de zware ongevallen naar de plaats en de aard van het letsel
2. METAALMIJNEN,
ONDERGRONDSE GROEVEN EN GRAVERIJEN

3. MINIERES
ET CARRIERES A CIEL OUVERT
4. USINES — INDUSTRIE SIDERURGIQUE
5. FABRIQUES D'EXPLOSIFS

3. GROEVEN EN GRAVERIJEN IN DE
OPEN LUCHT
4. FABRIEKEN — STAALNIJVERHEID
5. SPRINGSTOFFABRIEKEN

1. — MINES DE HOUILLE 1975

11. — Introduction

La statistique des accidents du travail survenus dans les mines de houille en 1975 répartit les accidents d'une part, suivant leur cause matérielle en 12 rubriques principales et 50 sous-rubriques pour les accidents du fond, 10 rubriques principales pour les accidents de surface et d'autre part, suivant l'importance de l'incapacité de travail qui comporte 4 classes de gravité : « 1 à 3 jours », « 4 à 20 jours », « 21 à 56 jours » et « 56 jours et plus ».

Le décès survenu dans un délai de 56 jours à dater de l'accident est rangé dans les accidents mortels sous la rubrique « tués ».

Le tableau n° 1 reprend les accidents du fond qui ont entraîné au cours de l'année 1975 dans chaque région minière et dans le Royaume, une incapacité de travail durant 1 jour au moins, le jour de l'accident non compris.

Le tableau n° 1 bis reprend les accidents survenus à la surface et sur le chemin du travail, ainsi que le calcul des proportions de tués.

A noter que tous les accidents des fabriques d'agglomérés et des autres établissements connexes des houillères sont compris dans les relevés des accidents de surface des charbonnages.

Aussi les taux de fréquence et de gravité des accidents du fond, de la surface et de l'ensemble fond et surface sont ils calculés par rapport aux prestations de tout le personnel intéressé de l'entreprise, y compris celui des industries connexes.

C'est la raison pour laquelle les nombres de postes prestés au fond et surtout à la surface, tels qu'ils sont indiqués au bas du tableau n° 1 bis, peuvent différer sensiblement des nombres de postes correspondants d'autres statistiques, lesquels ne concernent que les travaux d'exploitation de la houillère proprement dite.

11. Fond

Le nombre total des victimes d'accidents du fond s'est élevé en 1975 à 12.511. Il est inférieur (— 4,5 %) à celui de 1974 (13.105). Comme le nombre de postes prestés convertis en postes de 8 heures a augmenté, lui, de 4,4 %, le nombre de victi-

1. — KOLENMIJNEN 1975

11. — Inleiding

De statistiek van de arbeidsongevallen die zich in 1975 in de steenkolenmijnen hebben voorgedaan, deelt die ongevallen in, eensdeels naar hun materiële oorzaken, in 12 hoofdrubrieken en 50 rubrieken voor de ondergrondse ongevallen en in 10 hoofdrubrieken voor de bovengrondse ongevallen en anderdeels naar de duur van de arbeidsongeschiktheid, die 4 klassen omvat : « 1 tot 3 dagen », « 4 tot 20 dagen », « 21 tot 56 dagen » en « 56 dagen en meer ».

Het overlijden binnen 56 dagen na het ongeval wordt, onder de rubriek « doden », tot de dodelijke ongevallen gerekend.

In tabel 1 worden de ondergrondse ongevallen aangegeven die in de loop van het jaar 1975 in elke mijnstreek en voor het hele Rijk een arbeidsongeschiktheid van ten minste 1 dag tot gevolg hebben gehad, de dag van het ongeval niet inbegrepen.

In tabel 1 bis worden de bovengrondse ongevallen en de ongevallen op de weg naar en van het werk aangegeven, alsmede het aantal doden per miljoen diensten of per miljoen ton.

Alle ongevallen in brikettenfabrieken en andere nevenbedrijven van kolenmijnen zijn begrepen in de cijfers van de ongevallen op de bovengrond.

De veelvuldigheidsvoet en de ernstvoet van de ongevallen in de ondergrond, op de bovengrond en voor boven- en ondergrond samen, worden dan ook berekend op de prestaties van al het betrokken personeel van de onderneming, dat van de nevenbedrijven inbegrepen.

Daarom kan het aantal in de ondergrond en vooral op de bovengrond verrichte diensten dat in tabel 1 bis vermeld is merklijk verschillen van de cijfers die in andere statistieken aangeduid zijn welke alleen op de ontginning van de eigenlijke mijn betrekking hebben.

111. Ondergrond

In 1975 waren er in totaal 12.511 slachtoffers van ongevallen in de ondergrond. Dit is minder (— 4,5 %) dan in 1974 (13.105). Aangezien het aantal diensten, in dagen van 8 uren omgerekend, in dezelfde periode met 4,4 % vermeerderd is, is het

TABLEAU n° 1 — Accidents survenus dans les mines de houille en 1975

CATEGORIES D'ACCIDENTS		N°
Accidents du fond		
I. — Eboulements, chutes de pierres et de blocs de houille.	En taille, abattage et suite à l'abattage	010
	En taille, contrôle du toit (foudroyage, remblayage, etc.)	011
	Dans les galeries en veine de toute nature (y compris les préparatoires) :	
	à front	012
	à l'arrière	013
	Dans les galeries en roches	
	à front	014
	à l'arrière	015
	Dans les puits et burquins	016
	Total I	01 +
II. — Transports (à l'exclusion des accidents dus à l'électricité).	Continus en tailles et en galeries, par :	
	gravité	020
	courroies	021
	convoyeurs métalliques à raclettes	022
	autres convoyeurs métalliques	023
	En galeries horizontales par wagonnets et hiercheurs	024
	locomotives	025
	treuils et câbles ou chaînes,	
	pousseurs	026
	En galeries inclinées par wagonnets et poulies ou treuils et câbles ou chaînes	027
	En tous travaux autres que les puits par tous autres moyens	028
	Dans les puits et burquins	029
	Total II	02 +
III. — Chutes de la victime (chutes, faux pas, trébuchements, glissades, heurts ou accrochage à des parties saillantes, déchirures, foulures, luxations, etc.).	a) A l'occasion de la circulation :	
	— Dans les tailles et montages en plateau	030
	— Dans les tailles et montages en dressant	031
	— Dans les galeries horizontales ou faiblement inclinées	032
	— Dans les cheminées et les galeries inclinées	033
	— Dans les puits et burquins	034
	b) Au cours d'autres opérations :	
	— Dans les tailles et montages en plateau	035
	— Dans les tailles et montages en dressant	036
	— Dans les galeries horizontales ou faiblement inclinées	037
	— Dans les cheminées et les galeries inclinées	038
	— Dans les puits et burquins	039
	Total III	03 +
IV. — Machines, outils et soutènement	Machines	
	Machines d'abattage	040
	Chargeuses	041
	Remblayeuses	042
	Autres machines et mécanismes	043
	Outils	
	Outils ordinaires	044
	Outils pneumatiques ou électriques à main	045
	Soutènement	
	Manipulation pour la mise en œuvre des bois de soutènement	046
	Manipulation pour la mise en œuvre d'étauçons, cadres	047
	Manipulation pour la mise en œuvre de claveaux et de panneaux	048
	Autres manipulations d'éléments de soutènement	049
	Total IV	04 +
V. — Chutes d'objets.	Manipulation de rails, tuyaux et autres éléments métalliques	050
	Manipulation d'autres matériaux	051
	Dérives d'objets dans les déclivités naturelles	052
	Chutes d'objets dans les puits et burquins	053
	Chutes de machines	054
	Chutes d'outils	055
	Chute de soutènement	056
	Autres chutes d'objets divers	057
	Total V	05 +
VI. — Explosifs (non compris les coups de grisou ou de poussières provoquées par)		06 +
VII. — Inflammations et explosions de grisou et/ou de poussières de charbon		07 +
VIII. — Dégagements instantanés, anoxies, asphyxies et intoxications par gaz naturels	a) Dégagements instantanés	08a
	b) Anoxies, asphyxies et intoxications par gaz naturels	08b
	Total VIII	08 +
IX. — Feux de mine et incendies		09 +
X. — Coups d'eau		010 +
XI. — Courant électrique		011 +
XII. — Autres causes	— air comprimé	120
	— survenus à la surface à des ouvriers du fond	121
	— autres causes	122
	Total XII	012 +
	Totaux généraux pour le fond	Total

Sud — Zuiden

N°	Victimes Slachtoffers	Incapacités temporaires Tijdelijke ongeschiktheid				Blessés avec incapacités permanentes Gekwetsten met blijvende ongeschiktheid		Tués Doden
		1 à 3 jours	4 à 20 jours	21 à 56 jours	Plus de 56 jours	< 20 %	≥ 20 %	
		1 tot 3 dagen	4 tot 20 dagen	21 tot 56 dagen	Meer dan 56 dagen			
010	1135	130	798	183	24	7	—	—
011	481	51	365	58	7	—	—	—
012	248	34	179	31	4	1	—	—
013	151	25	96	28	2	1	—	—
014	33	3	24	6	—	—	—	—
015	43	8	28	5	2	—	—	—
016	1	—	1	—	—	—	—	—
01+	2092	251	1491	311	39	9	—	—
020	204	57	114	26	7	—	—	—
021	38	5	22	9	2	1	—	—
022	54	1	28	19	6	3	—	—
023	1	1	—	—	—	—	—	—
024	70	13	44	12	1	—	—	—
025	34	1	16	12	5	1	—	1
026	69	8	41	15	5	1	—	—
027	5	1	3	1	—	—	—	—
028	16	3	8	2	3	1	1	—
029	1	1	—	—	—	—	—	—
02+	492	91	276	96	29	7	1	—
030	55	6	39	8	2	—	—	—
031	2	—	—	2	—	—	—	—
032	137	22	86	21	8	1	—	—
033	48	5	32	11	—	—	—	—
034	1	—	1	—	—	—	—	—
035	142	29	83	26	4	2	—	—
036	5	—	3	2	—	—	—	—
037	170	29	100	33	8	—	—	—
038	21	1	10	6	4	1	—	—
039	5	2	2	1	—	—	—	—
03+	586	94	356	110	26	4	—	—
040	8	1	2	3	2	—	—	—
041	7	2	3	2	—	—	—	—
042	—	—	—	—	—	—	—	—
043	54	9	23	20	2	1	—	—
044	166	22	123	17	4	1	1	—
045	113	36	71	6	—	—	—	—
046	63	7	42	14	—	—	—	—
047	391	33	226	120	12	7	—	—
048	—	—	—	—	—	—	—	—
049	162	23	101	36	2	—	—	—
04+	964	133	591	218	22	9	1	—
050	318	38	213	58	9	3	—	—
051	75	12	55	8	—	—	—	—
052	13	2	9	—	2	—	—	—
053	1	—	1	—	—	—	—	—
054	8	3	1	4	—	—	—	—
055	8	2	5	1	—	—	—	—
056	99	14	69	12	4	1	—	—
057	70	8	48	11	3	—	—	—
05+	592	79	401	94	18	4	—	—
06+	—	—	—	—	—	—	—	—
07+	—	—	—	—	—	—	—	—
08a	—	—	—	—	—	—	—	—
08b	—	—	—	—	—	—	—	—
08+	—	—	—	—	—	—	—	—
09+	—	—	—	—	—	—	—	—
010+	—	—	—	—	—	—	—	—
011+	1	—	1	—	—	—	—	—
120	34	13	20	1	—	—	—	—
121	13	5	6	2	—	—	—	—
122	230	83	127	19	1	1	1	—
012+	277	101	153	22	1	1	—	—
Total	5004	749	3269	851	135	34	2	1
Totaal								

N°	Victimes Slachtoffers	Incapacités temporaires Tijdelijke ongeschiktheid				Blessés avec incapacités permanentes Gekwetsten met blijvende ongeschiktheid		Tués Doden
		1 à 3 jours	4 à 20 jours	21 à 56 jours	Plus de 56 jours	< 20 %	≥ 20 %	
		1 tot 3 dagen	4 tot 20 dagen	21 tot 56 dagen	Meer dan 56 dagen			
010	1130	260	768	82	20	49	—	1
011	447	105	295	38	9	28	—	—
012	612	127	444	33	8	14	1	—
013	268	83	167	14	4	6	—	—
014	129	25	91	10	3	3	—	—
015	60	10	39	10	1	4	—	—
016	31	12	16	3	—	1	—	—
01+	2677	622	1820	190	45	105	1	1
020	—	—	—	—	—	—	—	—
021	75	14	45	12	4	5	1	—
022	46	6	29	8	3	3	—	—
023	59	8	32	11	8	9	1	1
024	90	10	61	17	2	6	—	—
025	178	41	98	24	15	26	2	2
026	107	16	64	21	6	9	—	2
027	18	3	10	5	—	2	—	—
028	110	17	77	11	5	7	—	—
029	4	—	3	1	—	—	1	—
02+	687	115	419	110	43	67	5	5
030	7	1	5	1	—	1	—	—
031	1	—	1	—	—	—	—	—
032	46	4	38	3	1	4	—	—
033	3	2	1	—	—	—	—	—
034	6	3	2	1	—	—	—	—
035	114	28	73	9	4	5	1	—
036	1	—	1	—	—	—	—	—
037	609	141	408	52	8	17	—	—
038	5	1	3	1	—	—	—	—
039	26	8	17	1	—	1	—	—
03+	818	188	548	69	13	29	1	—
040	29	5	19	4	1	2	—	3
041	12	—	8	3	2	3	1	—
042	6	3	3	—	—	—	—	—
043	120	9	91	17	3	6	—	—
044	269	79	176	11	3	5	—	—
045	156	48	93	13	2	5	—	—
046	36	11	21	3	1	3	—	—
047	410	62	283	55	10	27	3	—
048	59	8	43	6	2	4	—	—
049	302	65	209	24	4	8	—	—
04+	1400	290	946	136	28	63	4	3
050	579	122	392	51	14	26	—	—
051	212	42	148	19	3	5	—	—
052	3	—	3	—	—	—	—	—
053	1	1	—	—	—	—	—	—
054	7	1	5	—	1	1	—	—
055	9	1	6	1	1	1	—	—
056	386	94	244	45	3	10	1	—
057	385	102	234	45	4	15	—	—
05+	1582	363	1032	161	26	58	1	—
06+	1	—	1	—	—	—	—	—
07+	—	—	—	—	—	—	—	—
08a	—	—	—	—	—	—	—	—
08b	1	1	—	—	—	—	—	—
08+	1	1	—	—	—	—	—	—
09+	1	—	1	—	—	—	—	—
010+	—	—	—	—	—	—	—	—
011+	2	—	1	—	1	—	—	—
120	52	24	27	1	—	—	—	—
121	50	17	33	—	—	1	—	—
122	236	159	74	2	1	4	—	—
012+	338	200	134	3	1	5	—	—
Total Totaal	7507	1779	4902	669	157	327	12	9

Le Royaume — Het Rijk

N°	Victimes Slachtoffers	Incapacités temporaires Tijdelijke ongeschiktheid				Blessés avec incapacités permanentes Gekwetsten met blijvende ongeschiktheid		Tués Doden
		1 à 3 jours	4 à 20 jours	21 à 56 jours	Plus de 56 JOURS	< 20 %	≥ 20 %	
		1 tot 3 dagen	4 tot 20 dagen	21 tot 56 dagen	Meer dan 56 dagen			
010	2265	390	1566	265	44	56	—	1
011	928	156	660	96	16	28	—	—
012	860	161	623	64	12	15	1	—
013	419	108	263	42	6	7	—	—
014	162	28	115	16	3	3	—	—
015	103	18	67	15	3	4	—	—
016	32	12	17	3	—	1	—	—
01+	4769	873	3311	501	84	114	1	1
020	204	57	114	26	7	—	—	—
021	113	19	67	21	6	6	1	—
022	100	7	57	27	9	6	—	—
023	60	9	32	11	8	9	1	1
024	160	23	105	29	3	6	—	—
025	212	42	114	36	20	27	2	2
026	176	24	105	36	11	10	—	2
027	23	4	13	6	—	2	—	—
028	126	20	85	13	8	8	2	—
029	5	1	3	1	—	—	—	—
02+	1179	206	695	206	72	74	6	5
030	62	7	44	9	2	1	—	—
031	3	—	—	3	—	1	—	—
032	183	26	124	24	9	5	—	—
033	51	7	33	11	—	—	—	—
034	7	3	3	1	—	—	—	—
035	256	57	156	35	8	7	1	—
036	6	—	4	2	—	—	—	—
037	779	170	508	85	16	17	—	—
038	26	2	13	7	4	1	—	—
039	31	10	19	2	—	1	—	—
03+	1404	282	904	179	39	33	1	—
040	37	6	21	7	3	2	—	3
041	20	2	11	5	2	3	1	—
042	6	3	3	—	—	—	—	—
043	174	18	114	37	5	7	—	—
044	435	101	299	28	7	6	1	—
045	269	84	164	19	2	5	—	—
046	99	18	63	17	1	3	—	—
047	801	95	509	175	22	34	3	—
048	59	8	43	6	2	4	—	—
049	464	88	310	60	6	8	—	—
04+	2364	423	1537	354	50	72	5	3
050	897	160	605	109	23	29	—	—
051	287	54	203	27	3	5	—	—
052	16	2	12	—	2	—	—	—
053	2	1	1	—	—	—	—	—
054	15	4	6	4	1	1	—	—
055	17	3	11	2	1	1	—	—
056	485	108	313	57	7	11	1	—
057	455	110	282	56	7	15	—	—
05+	2174	442	1433	255	44	62	1	—
06+	1	—	1	—	—	—	—	—
07+	—	—	—	—	—	—	—	—
08a	—	—	—	—	—	—	—	—
08b	1	1	—	—	—	—	—	—
08+	1	1	—	—	—	—	—	—
09+	3 1	—	1	—	—	—	—	—
010+	—	—	—	—	—	—	—	—
011+	3	—	2	—	1	—	—	—
120	86	37	47	2	—	—	—	—
121	63	22	39	2	—	1	—	—
122	466	242	201	21	2	5	—	—
012+	615	301	287	25	2	6	—	—
Total Totaal	12511	2528	8171	1520	292	361	14	9

TABEL 1 — In 1975 in de kolenmijnen gebeurde ongevallen

Nr	KATEGORIEËN VAN ONGEVALLEN	
	Ongevallen in de ondergrond	
010 011	I. — Instortingen, vallen van stenen en blokken kool.	In pijlers, bij de winning en het vervolg van de winning In pijlers, bij de dakkontrolé (dakbreuk, opvulling, enz.) In om het even welke mijngangen in de kolen (voorbereid. inbegr.)
012 013 014 015 016 01+		aan het front achter het front aan het front achter het front
		In steengangen :
		In schachten en blinde schachten
		Totaal I
	II. — Vervoer (met uitsluiting van de ongevallen veroorzaakt door elektriciteit)	Bestendig vervoer in pijlers en mijngangen door middel van :
020 021 022 023 024 025		de zwaartekracht bandtransporteurs pantsertransporteurs andere metalen transporteurs
026		In vlakke mijngangen door middel van wagentjes en slepers lokomotieven lieren met kabels of kettingen, stootinstallaties
027 028 029 02+		In hellende mijngangen door middel van wagentjes en katrollen of lieren met kabels of kettingen In alle werken buiten de schachten, met alle andere middelen In schachten en blinde schachten
		Totaal II
030 031 032 033 034	III. — Vallen van het slachtoffer (vallen, struikelen, uitglijden, stoten tegen uitstekende delen of er blijven aan haken, scheurwonden, verstuijing of ontwrichting, enz.)	a) Bij het doorlopen : — In pijlers en ophouwen in vlakke lagen — In pijlers en ophouwen in steile lagen — In vlakke of licht hellende mijngangen — In kokers en hellende mijngangen — In schachten en blinde schachten
035 036 037 038 039 03+		b) Tijdens andere verrichtingen : — In pijlers en ophouwen in vlakke lagen — In pijlers en ophouwen in steile lagen — In vlakke of licht hellende mijngangen — In kokers en hellende mijngangen — In schachten en blinde schachten
		Totaal III
040 041 042 043 044 045 047 048 049 04+	IV. — Machines, gereedschap en ondersteuning	Winmachines Laadmachines Vulmachines Andere machines en tuigen
	Machines	
	Gereedschap	Gewoon gereedschap Door perslucht of elektr. gedreven handgereedschap
	Ondersteuning	Manipulatie voor het gebruik van houten ondersteuningsmiddelen Manipulatie voor het gebruik van stijlen, ramen Manipulatie voor het gebruik van betonblokken en panelen Andere manipulaties van ondersteuningsmiddelen
	Totaal IV	
050 051 052 053 054 055 056 057 05+	V. — Vallen van voorwerpen	Manipulatie van spoorstaven, buizen en andere metalen stukken Manipulatie van andere materialen Wegschieten van voorwerpen in natuurlijke hellingen Vallen van voorwerpen in schachten en blinde schachten Vallen van machines Vallen van gereedschap Vallen van ondersteuningsmiddelen Vallen van allerlei andere voorwerpen
		Totaal V
06+	VI. — Springstoffen (de ontploffingen van mijn gas en kolenstof veroorzaakt door springstoffen niet inbegrepen)	
07+	VII. — Ontvlaming en ontploffing van mijn gas en/of kolenstof	
08a 08b 08+	VIII. — Gasdoorbraken : zuurstoftekort, verstikking en vergiftiging door natuurlijke gassen	a) Gasdoorbraken b) Zuurstoftekort, verstikking en vergiftiging door natuurlijke gassen
		Totaal VIII
09+	IX. — Mijnuur en branden	
010+	X. — Waterdoorbraken	
011+	XI. — Elektrische stroom	
120 121 122 012+	XII. — Andere oorzaken	— Perslucht — Op de bovengrond aan de ondergr. arbeid. overkomen — Andere oorzaken
Totaal		Totaal XII Algemeen totaal van de ondergrond

TABLEAU n° 1 bis — *Accidents survenus dans les mines de houille en 1975*TABEL n° 1 bis — *In 1975 in de kolenmijnen gebeurde ongevallen*

	Sud Zuiden	Nord Noorden	Royaume Het Rijk	
Accidents de la surface	458	337	795	Ongevallen op de bovengrond
Accidents du fond	5 004	7 516	12 520	Ongevallen in de ondergrond
Total général fond et surface	5 462	7 853	13 315	Algemeen totaal ondergrond en bovengrond
Accidents sur le chemin du travail « Accidents de trajet »	59	106	165	Ongevallen op de weg naar en van het werk « Trajectongevallen »
Calcul des proportions de tués	Sud Zuiden	Nord Noorden	Royaume Het Rijk	Berekening van de verhouding van het aantal doden
Nombre de postes effectués convertis en postes de 8 heures				Aantal verrichte diensten omgezet in diensten van 8 uren
Fond	897 436	2 858 204	3 755 640	Ondergrond
Surface	514 150	1 002 235	1 516 385	Bovengrond
Fond et surface	1 411 586	3 860 439	5 272 025	Ondergrond en bovengrond
Proportion de tués par million d'hommes-postes				Verhouding van het aantal doden per miljoen man-diensten
Fond	—	3,14	2,40	Ondergrond
Surface	—	—	—	Bovengrond
Fond et surface	—	2,33	1,71	Ondergrond en bovengrond
Nombre de tonnes nettes extraites	1 506 993	5 971 710	7 478 703	Aantal netto gewonnen ton
Proportion de tués par million de tonnes nettes extraites :				Verhouding van het aantal doden per miljoen netto-gewonnen ton
Fond	—	1,51	1,20	Ondergrond
Surface	—	—	—	Bovengrond
Fond et surface	—	1,51	1,20	Ondergrond en bovengrond
Nombre de victimes par million de postes prestés				Aantal slachtoffers per miljoen verstrekte diensten
Fond	5 576	2 630	3 334	Ondergrond

mes d'accidents par million de postes prestés a diminué (3.545 contre 3.642 en 1974 : — 8,5 %).

Dans le nord, ce rapport était de 2.630 en 1975, contre 2.803 en 1974, soit une diminution de — 6,2 %.

Dans le Sud le rapport est passé de 5.375 en 1974 à 5.576 en 1975 (+ 3,75 %).

On observe une amélioration dans le Nord et une aggravation dans le Sud.

Les accidents causés par les *éboulements et chutes de pierres et de blocs de houille*, restent de loin les plus nombreux et se décomposent comme suit :

— en taille :	
au cours de l'abattage et des travaux qui y font suite	2.265
au cours des travaux de contrôle du toit	928
— dans les galeries en veine de toute nature	1.279
— dans les galeries au rocher	265
— dans les puits et burquins	32

Soit au total : 4.769

La proportion d'accidents de cette nature par rapport à l'ensemble des accidents du fond s'établit ainsi à 38,1 % et s'est maintenue par rapport à 1974 (37,7 %). Cette proportion atteignait près de 50 % en 1956. Elle est moindre dans le Nord (35,6 %) que dans le Sud (41,8 %). La proportion de ces accidents dans l'ensemble des cas mortels du fond est redescendue à 11 % en 1975, alors qu'elle était de 33 % en 1974.

Les accidents occasionnés par le fonctionnement de *machines d'abattage, chargeuses, remblayeuses et autres machines*, ainsi que *l'emploi d'outils et la manipulation d'éléments de soutènement* occupent la seconde place d'importance des causes d'accidents. On a enregistré sous cette rubrique en 1975, 2.365 accidents (18,9 %) du total des accidents du fond. La manipulation d'éléments de soutènement a fait 1.423 victimes contre 1.519 en 1974 (— 6,3 %).

Les manipulations diverses et chutes d'objets viennent au troisième rang des causes d'accidents avec 2.174 victimes en 1975 contre 2.129 en 1974, soit une augmentation de 2,2 %. La proportion des victimes d'accidents de cette catégorie s'est élevée en 1975 (17,4 % du nombre total des accidents du fond, contre 16,2 % en 1974).

La circulation du personnel (chutes, heurts, foulures etc.) vient en quatrième rang des causes d'accidents, quant au nombre de victimes, avec 1.404 victimes (11,2 %).

Les transports sont au cinquième rang des causes d'accidents, quant au nombre, avec 1.179 victimes,

totaal aantal slachtoffers van ongevallen per miljoen diensten afgenomen (3.334 tegenover 3.642 in 1974 : — 8,5 %).

In het Noorden was die verhouding 2.630 in 1975, tegenover 2.803 in 1974, wat neerkomt op een daling met — 6,2 %.

In het Zuiden is de verhouding gestegen van 5.375 in 1974 tot 5.576 in 1975 (+ 3,75 %).

In het Noorden wordt een verbetering, in het Zuiden een verslechtering waargenomen.

De ongevallen door *instortingen en door het vallen van stenen en blokken kool* veroorzaakt, zijn nog steeds het talrijkst en worden als volgt verdeeld :

— in pijlers :	
tijdens de winning en het vervolg van de winning	2.265
tijdens verrichtingen voor de dakcontrole	928
— in om het even welke gangen in de kolen	1.279
— in de gangen in het gesteente	265
— in schachten en blinde schachten	32

Samen : 4.769

Deze ongevallen vormen samen 38,1 % van het totaal aantal ondergrondse ongevallen, wat haast gelijk is aan het cijfer van 1974 (37,7 %). In 1956 was dat bijna 50 %. Het percentage ligt lager in het Noorden (35,6 %) dan in het Zuiden (41,8 %). Onder de dodelijke ongevallen in de ondergrond zijn er 11 % aan deze oorzaak toe te schrijven, tegenover 33 % in 1974.

Op de tweede plaats komen de ongevallen veroorzaakt door *winmachines, laadmachines, vulmachines en andere machines*, evenals door het gebruik van *gereedschap en de manipulatie van ondersteuningsmiddelen*. Onder deze rubriek vielen, in 1975, 2.365 ongevallen (18,9 % van het totaal aantal ongevallen in de ondergrond). De manipulatie van ondersteuningsmiddelen heeft 1.423 slachtoffers gemaakt, tegenover 1.519 in 1974 (— 6,3 %).

Diverse manipulaties en het vallen van voorwerpen komen op de derde plaats, wat de oorzaken van de ongevallen betreft, met 2.174 slachtoffers in 1975 tegenover 2.129 in 1974, d.i. een vermeerdering met 2,2 %. Proportioneel is het aantal slachtoffers van ongevallen in deze categorie toegenomen in 1975 (17,4 % van het totale aantal ongevallen in de ondergrond, tegen 16,2 % in 1974).

De vierde oorzaak van ongevallen naar het aantal slachtoffers, is *het circuleren van het personeel (vallen, zich stoten, verstuijkingen, enz.)*, met 1.404 slachtoffers (11,2 %).

Het vervoer komt op de vijfde plaats, wat het aantal betreft, met 1.179 slachtoffers, d.i. 9,4 % van het

soit 9,4 % de l'ensemble des accidents du fond. En revanche, on relève 5 accidents mortels.

Le nombre d'accidents dus aux *explosifs* et à l'électricité a été de 4 au total.

On relève enfin sous la rubrique « *autres causes* » 615 accidents, dont 86 imputables à l'air comprimé et 63 survenus à la surface à des ouvriers du fond, en dehors du poste de travail proprement dit.

112. Surface

A la surface, le nombre d'accidents est de 795 pour le Royaume contre 918 en 1974. Le nombre d'accident dans le Nord (337) est moins élevé que dans le Sud (458).

113. Chemin du travail

En 1975, il y a eu 165 accidents sur le chemin du travail contre 171 en 1974.

12. — Taux de fréquence, de gravité, de risque au fond et à la surface

Rappelons que par un arrêté royal du 29 avril 1958 le nombre de journées de chômage attribuées à tout accident mortel ou ayant entraîné une incapacité permanente totale a été portée à 7 500 et que ce même arrêté a disposé que le nombre conventionnel de journées de chômage attribuées au cas d'incapacité permanente partielle est le produit de 7 500 par le taux réel d'incapacité permanente attribué définitivement par les services médicaux compétents.

Le tableau n° 2 donne les taux de fréquence et les taux de gravité des accidents survenus au fond et à la surface des mines de houille, dans le Sud, le Nord et dans le Royaume.

Le taux de fréquence — c'est-à-dire le nombre d'accidents par million d'heures de travail — a été de 416 au fond (455 en 1974) et 65 à la surface (76 en 1974).

Dans le Sud, le taux de fréquence a augmenté de 4 % au fond et a diminué de 10 % à la surface. Dans le Nord on observe également une amélioration du taux de fréquence tant au fond (— 6 %) qu'à la surface (— 12 %).

Pour le fond, le taux de loin le plus élevé s'observe à nouveau, comme précédemment, dans le Sud, 696, plus que le double du taux relevé dans le Nord (328).

totale aantal ongevallen in de ondergrond. Maar in 1975 hebben zich 5 dodelijke ongevallen voorgedaan.

Springstoffen en elektriciteit hebben in totaal 4 ongevallen veroorzaakt.

Onder de rubriek « *andere oorzaken* » komen 615 ongevallen voor, 86 te wijten aan het gebruik van perslucht en 63 die op de bovengrond overkomen zijn aan de ondergrondse arbeiders, buiten de eigenlijke arbeidsdienst.

112. Bovengrond

Op de bovengrond zijn er in 1975 in heel het Rijk 795 ongevallen gebeurd, tegen 918 in 1974. In het Noorden hebben zich minder ongevallen voorgedaan (337) dan in het Zuiden (458).

113. Op de weg naar of van het werk

In 1975 hebben zich 165 ongevallen voorgedaan op de weg naar of van het werk, tegen 171 in 1974.

12. — Veelvuldigheidsvoet, ernst- en risico-voet in de ondergrond en op de bovengrond

Men weet dat een koninklijk besluit van 29 april 1958 het aantal afwezigheidsdagen, voor ieder dodelijk ongeval of voor ieder ongeval met een totale blijvende ongeschiktheid aangerekend, op 7 500 gebracht heeft en dat hetzelfde besluit bepaald heeft dat het konventioneel aantal afwezigheidsdagen, voor de ongevallen met gedeeltelijke blijvende ongeschiktheid aangerekend, gelijk is aan het produkt van 7 500 met het door de bevoegde medische diensten definitief toegekende percentage van blijvende ongeschiktheid.

In tabel 2 worden de veelvuldigheidsvoet en de ernstvoet van de ongevallen in de ondergrond en op de bovengrond van de kolenmijnen aangeduid voor het Zuiden, voor het Noorden en voor heel het Rijk.

De veelvuldigheidsvoet, d.i. het aantal ongevallen per miljoen werkuren, beliep 416 voor de ondergrond (455 in 1974) en 65 op de bovengrond (76 in 1974).

In het Zuiden is de veelvuldigheidsvoet met 4 % toegenomen in de ondergrond en met 10 % verminderd op de bovengrond. In het Noorden is de veelvuldigheidsvoet gedaald, zowel in de ondergrond (— 6 %) als op de bovengrond (— 12 %).

Voor de ondergrond wordt het hoogste cijfer weer in het Zuiden waargenomen, nl. 696, d.i. ruim tweemaal meer dan in het Noorden (328).

TABLEAU n° 2. — *Taux de fréquence et de gravité des accidents survenus au fond et à la surface des mines de houille en 1975 et nombre moyen de journées chômées par accident*

		SUD Fond Ondergrond Surface Bovengrond ZUIDEN		NORD Fond Ondergrond Surface Bovengrond NOORDEN		ROYAUME Fond Ondergrond Surface Bovengrond HET RIJK	
Nombre de postes de 8 heures effectués en 1975 : n	Aantal diensten van 8 uren verricht in 1975 : n	894 436	514 150	2 858 204	1 002 235	3 755 640	1 516 385
Nombre d'accidents chômants (y compris les cas de mort) : A	Aantal ongevallen met arbeidsverzuim (dodelijke ongevallen inbegrepen) : A	5 004	458	7 516	337	12 520	795
Taux de fréquence $T_f = \frac{A \times 10^3}{8 n}$ (1975)	Veelvuldigheidsvoet (1975)	696	111	328	42	416	65
Rappel de 1974 : T_f	Idem voor 1974 : T_f	672	124	350	48	455	76
Nombre de jours d'incapacité temporaire (à l'exclusion des cas de morts et des incapacités permanentes) : J	Aantal dagen met volledige tijdelijke ongeschiktheid (met uitsluiting van de dodelijke ongevallen met blijvende ongeschiktheid) : J	72 101	7 159	83 304	5 384	155 405	12 543
Nombre de jours conventionnels de chômage pour les cas de morts et d'incapacité permanente :	Overeengekomen aantal verloren dagen wegens dodelijke ongevallen en ongevallen met blijvende ongeschiktheid :	26 400	3 000	206 100	11 850	232 500	14 850
$J' = M + \frac{P}{100} \times 7.500$							
TOTAL	J + J' TOTAAL	98 501	10 159	289 404	17 234	387 905	27 393
Taux de gravité : T_g	Ernstvoet : T_g						
— sans J' rappel de 1974	— J' niet inbegrepen id. voor 1974 : T_g	10,0	1,7	3,6	0,1	5,2	1,0
		10,2	1,8	3,9	0,7	6,0	1,1
— avec J' rappel de 1974	— J' inbegrepen id. voor 1974 : T_g	13,7	2,5	12,7	2,1	12,9	2,6
		14,4	2,5	13,2	2,7	13,6	2,6
Nombre moyen de journées chômées par accident	Gemiddeld aantal verletdagen per ongeval						
— sans J' rappel de 1974	— J' niet inbegrepen id. voor 1974 : T_g	14,4	15,6	11,1	15,9	12,4	15,8
		15,2	14,6	11,2	14,7	13,1	14,6
— avec J' rappel de 1974	— J' inbegrepen id. voor 1974 : T_g	19,7	22,2	38,5	51,1	31,0	34,5
		21,4	19,2	37,7	57,4	29,9	34,1

TABEL 2. — *Veelvuldigheidsvoet en ernstvoet van de in 1975 in de ondergrond en op de bovengrond van de kolenmijnen gebeurde ongevallen en gemiddeld aantal verletdagen per ongeval*

Pour la surface, l'écart entre les deux régions est encore plus important car le taux de fréquence, qui s'élève à 42 dans le Nord, atteint en moyenne presque le triple (111) dans le Sud.

Pour établir le *taux de gravité* des accidents, le tableau 2 donne d'abord le nombre de jours d'incapacité temporaire totale à l'exclusion des cas mortels et des incapacités permanentes (J), et ensuite le nombre conventionnel de jours de chômage attribués à ces dernières catégories d'accidents conformément aux prescriptions de l'arrêté royal du 29 avril 1958 (J').

Ce nombre résulte en fait de la formule :

$$J' = M + \frac{P}{100} \times 7.500$$

dans laquelle

M - est le nombre d'accidents mortels qui figure au tableau 1

P - est la somme des taux d'incapacité suivants, exprimés en % :

1. des incapacités permanentes définitivement consolidées
1975 résultant d'accidents survenus dans l'année ;
2. des prévisions d'incapacité permanente attribuées à des lésions résultant d'accidents survenus en 1975 mais dont la consolidation définitive n'était pas acquise en fin d'exercice ;
3. des différences entre les taux de consolidation définitive attribuées en 1975 à des victimes d'accidents survenus au cours d'exercices antérieurs, et les taux provisoires pris en considération pour le calcul des taux de gravité des exercices antérieurs. (1)

Ces éléments permettent d'établir le *taux de gravité* des accidents, c'est-à-dire le nombre de journées d'incapacité rapporté au nombre d'heures de travail exprimé en milliers.

$$\text{Ainsi : } T_g = 1.000 \times \frac{J}{8 n} \text{ ou } 1.000 \times \frac{J + J'}{8 n}$$

suivant que l'on tient compte ou non du nombre de jours conventionnels de chômage attribués aux accidents ayant entraîné la mort ou une incapacité permanente.

Le premier de ces taux, qui exprime le nombre de journées perdues pour 1 000 heures de travail respectivement au fond et à la surface, montre que le

Voor de bovengrond is het verschil tussen deze twee streken nog groter, want de veelvuldigheidsvoet, die in het Noorden 42 bedraagt, ligt gemiddeld bijna driemaal hoger (111) in het Zuiden.

Om de *ernstvoet* van de ongevallen te bepalen, geeft tabel 2 eerst het aantal dagen met volledige tijdelijke ongeschiktheid, met uitsluiting van de dodelijke ongevallen en die met een blijvende ongeschiktheid (J) en daarna het overeengekomen aantal verloren dagen aan deze twee categorieën van ongevallen toegekend overeenkomstig de bepalingen het koninklijk besluit van 29 april 1958 (J').

Feitelijk bekomt men dit aantal door de formule :

$$J' = M + \frac{P}{100} \times 7.500$$

waarin

M - het aantal dodelijke ongevallen vermeld in tabel 1 voorstelt en

P - de som is van de hierna vermelde ongeschiktheidspercentages :

1. de in 1975 definitief gekonsolideerde blijvende ongeschiktheid voortvloeiende uit ongevallen die in de loop van het jaar gebeurd zijn ;
2. de voorziene blijvende ongeschiktheden toegekend voor letsels van ongevallen die in 1975 gebeurd, maar op het einde van het jaar nog niet definitief gekonsolideerd waren ;
3. de verschillen tussen de percentages van definitieve konsolidatie in 1975 toegekend aan slachtoffers van ongevallen van voorgaande jaren en de voorlopige percentages die voor de berekening van de ernstvoeten van de vorige jaren in aanmerking genomen zijn. (1)

Aan de hand van deze gegevens kan de *ernstvoet* van de ongevallen berekend worden, d.i. het aantal dagen door ongevallen verloren per duizend werkuren, zodat :

$$T_g = 1.000 \times \frac{J}{8 n} \text{ of } 1.000 \times \frac{J + J'}{8 n}$$

naargelang men al dan niet rekening houdt met het konventioneel aantal verloren dagen aan dodelijke ongevallen of aan ongevallen met een blijvende ongeschiktheid toegekend.

Het eerste cijfer, dat het aantal verloren dagen per 1 000 werkuren weergeeft, eensdeels voor de ondergrond en anderdeels voor de bovengrond, toont

(1) Pour des raisons de simplification, cet élément du calcul n'a pas été pris en considération.

(1) Eenvoudigheidshalve werd dit gedeelte van de berekening buiten beschouwing gelaten.

chômage provoqué par les accidents du travail est en 1975 plus de deux fois supérieur dans le Sud à celui du Nord, tant au fond qu'à la surface.

Par contre, le nombre moyen de journées chômées par accident en tenant compte des jours conventionnels, est de l'ordre de deux fois plus important dans le Nord que dans le Sud (38,5 dans le Nord contre 19,7 dans le Sud pour le fond — 51,1 dans le Nord contre 22,2 dans le Sud pour la surface).

L'évolution du taux de gravité global (avec J') accuse une amélioration dans le Sud (où il passe de 14,4 à 13,7) ; dans le Nord il passe de 13,2 à 12,7.

Le taux de risque — sans J' — (nombre moyen de journées chômées par accident) a légèrement diminué au fond dans les deux régions.

Si l'on tient compte des journées de chômage conventionnellement attribuées aux accidents mortels et aux incapacités permanentes, le tableau présente une amélioration sensible du taux de risque au fond dans le Sud (il passe de 21,4 en 1974 à 19,7 en 1975) ; dans le Nord ce taux a augmenté de 37,7 à 38,5.

Le taux de risque avec J', pour les accidents de la surface, s'est maintenu au même niveau pour le Sud et s'est amélioré pour le Nord.

13. — Procès-verbaux d'accidents dressés par l'Administration des Mines

Les enquêtes auxquelles ont donné lieu les accidents graves survenus dans les charbonnages en 1975 ont fait l'objet de 19 procès-verbaux dressés par les ingénieurs du Corps des Mines. Les suites en sont données au tableau n° 3.

L'écart éventuel entre le nombre de procès-verbaux et celui des accidents graves et mortels mentionnés au tableau 1 s'explique comme suit :

1) certains accidents font plusieurs victimes, mais ne font l'objet que d'un seul procès-verbal d'enquête, d'où l'écart entre le nombre de procès-verbaux et le nombre de victimes mentionnés au tableau n° 3 ;

2) dans certains cas, l'incapacité de la victime a été portée à 20 % ou davantage trop tardivement pour que l'ingénieur des mines puisse utilement procéder à une enquête technique sur les causes et circonstances de ces accidents. Inversement, des enquêtes sont faites parfois pour des accidents apparemment graves mais dont résultent finalement des incapacités permanentes partielles consolidées à moins de 20 % ;

aan dat in 1975 het aantal door arbeidsongevallen verloren dagen in het Zuiden meer dan tweemaal hoger ligt dan in het Noorden, zowel in de ondergrond als op de bovengrond.

Als men de overeengekomen verletdagen meerekent, ligt het gemiddeld aantal verloren dagen per ongeval daarentegen zowat tweemaal hoger in het Noorden dan in het Zuiden (38,5 in het Noorden en 19,7 in het Zuiden voor de ondergrond — 51,1 in het Noorden en 22,2 in het Zuiden voor de bovengrond).

Het verloop van de totale ernstvoet (met J') wijst op een verbetering in het Zuiden (waar hij daalt van 14,4 naar 13,7) en in het Noorden van 13,2 naar 12,7.

De risicovoet — zonder J' — (gemiddeld aantal verloren werkdagen per ongeval) is in beide streken gedaald voor de ondergrond.

Als men de overeengekomen verletdagen voor dodelijke ongevallen en blijvende werkongeschiktheid meerekent, vertoont de tabel een merkelijke verbetering van de risicovoet voor de ondergrond in het Zuiden (van 21,4 in 1974 naar 19,7 in 1975) ; in het Noorden is dat cijfer toegenomen (van 37,7 tot 38,5).

Voor de bovengrondse ongevallen is de risicovoet met J' in 1975 in het Zuiden op het zelfde peil gebleven en in het Noorden verbeterd.

13. — Processen-verbaal van ongevallen door de Administratie van het Mijnwezen opgesteld

In 1975 hebben de ingenieurs van het Mijncorps 19 processen-verbaal van zware ongevallen in de mijnen opgesteld ; meer bijzonderheden daarover zijn te vinden in tabel 3.

Indien er een verschil tussen het aantal processen-verbaal en het in tabel 1 vermelde cijfer van de zware en dodelijke ongevallen is, is dat als volgt te verklaren :

1) sommige ongevallen maken verscheidene slachtoffers, maar geven slechts aanleiding tot één enkel proces-verbaal van onderzoek, zodat er een verschil is tussen het aantal processen-verbaal en het aantal slachtoffers dat in tabel 3 aangeduid is ;

2) voor sommige ongevallen wordt de ongeschiktheid van het slachtoffer te laat op 20 % of meer vastgesteld, zodat de rijksmijnningen geen technisch onderzoek naar de oorzaken en de omstandigheden van die ongevallen meer kan instellen. Omgekeerd, wordt soms een onderzoek ingesteld voor ongevallen die zwaar lijken, maar die uiteindelijk slechts een blijvende ongeschiktheid van minder dan 20 % tot gevolg hebben ;

TABLEAU n° 3

Accidents graves survenus dans les mines en 1975

TABEL 3

Zware ongevallen in de mijnen in 1975

RUBRIQUES	Sud Zuiden	Nord Noorden	Royaume Het Rijk	RUBRIEKEN
Nombre de P.V. d'accidents : Fond Surface	2 —	17 —	19 —	Aantal processen-verbaal van ongevallen : Ondergrond Bovengrond
Total	2	17	19	Totaal
Nombre de victimes (voir tableau n° 1) : a) Tués ou blessés mortellement b) Blessés grièvement	— 2	9 8	9 10	Aantal slachtoffers (zie tabel 1) : a) Doden en dodelijk gekwetsten b) Zwaar gekwetsten
Total	2	17	19	Totaal
Conclusions de l'Administration des Mines : 1) Poursuites demandées 2) Poursuites laissées à l'appréciation du Procureur du Roi 3) Recommandations de sécurité faites au charbonnage 4) Classement demandé 5) Enquêtes en cours	1 — — — 1	— 2 8 — 1	1 2 8 — 2	Konklusies van de Administratie van het Mijnwezen : 1) Vervolgingen gevraagd : 2) Vervolgingen overgelaten aan de beoordeling van de Procureur des Konings 3) Aan de mijn gedane aanbevelingen betreffende de veiligheid 4) Klassering gevraagd 5) Nog lopende onderzoeken

3) les procès-verbaux de certaines enquêtes en cours à la date du 31 décembre ne sont pas encore enregistrés à cette date. En revanche, certains procès-verbaux enregistrés dans l'année peuvent se rapporter à des accidents de l'exercice précédent ;

4) certaines enquêtes sont faites pour des accidents mortels survenus dans les charbonnages fermés et qui dès lors ne sont plus repris dans la statistique, ou encore pour des accidents survenus à des personnes étrangères aux mines dans les dépendances des mines (par exemple sur les terrils...) ou encore pour des accidents dont seraient victimes dans l'enceinte des charbonnages des personnes au service d'entrepreneurs étrangers à la mine chargés de l'exécution de certains travaux.

14. — Rétrospective des accidents mortels

L'évolution du nombre de tués au fond et à la surface, en chiffres absolus et rapporté au million de

3) de processen-verbaal van sommige onderzoeken die op 31 december nog aan de gang zijn, zijn op die datum nog niet ingeschreven. Van de andere kant kunnen sommige processen-verbaal die in de loop van het jaar ingeschreven zijn betrekking hebben op ongevallen die het jaar te voren gebeurd zijn ;

4) sommige onderzoeken hebben betrekking op dodelijke ongevallen in gesloten kolenmijnen, die bijgevolg in de statistiek niet meer opgenomen worden, of op ongevallen waarvan personen die niet tot het mijnpersoneel behoren in de aanhorigheden van de mijnen (op steenberg b.v.) het slachtoffer zijn of ook nog op ongevallen op het terrein van de mijn overkomen aan het personeel van aannemers die bepaalde werken uitvoeren.

14. — De dodelijke ongevallen tijdens de jongste jaren

Het aantal doden in de ondergrond en op de bovengrond tijdens de jongste 5 jaren, in volstrekte

postes au cours des 5 dernières années, avec rappel des données correspondantes pour 1950, 1960, 1965 et 1970 est figurée au tableau n° 4.

cijfers uitgedrukt en per miljoen diensten berekend, is in tabel 4 aangeduid, samen met de overeenkomstige cijfers van 1950, 1960, 1965 en 1970.

TABLEAU n° 4
Rétrospective des accidents mortels.

Année Jaar	Nombre de tués Fond Aantal doden Ondergrond	Nombre de tués par million de postes Fond Aantal doden per miljoen diensten Ondergrond	Nombre de tués Surface Aantal doden Bovengrond	Nombre de tués par million de postes Surface Aantal doden per miljoen diensten Bovengrond	Nombre de tués Fond et surface Aantal doden Onder- en bovengrond	Nombre de tués par million de postes Fond et surface Aantal doden per miljoen diensten Onder- en bovengrond
1950	147	5,46	20	1,62	167	4,25
1960	68	4,28	4	0,59	72	3,18
1965	52	4,34	3	0,62	55	3,28
1970	19	3,70	2	0,77	21	2,72
1971	13	2,59	1	0,39	14	1,84
1972	20	4,20	3	1,30	23	3,20
1973	18	4,32	1	0,48	19	3,04
1974	6	1,67	—	—	6	1,18
1975	9	2,40	—	—	9	1,71

TABEL 4
De dodelijke ongevallen tijdens de jongste jaren.

15. — Répartition des accidents graves suivant le siège et la nature des lésions

Depuis l'entrée en vigueur de l'arrêté royal du 29 avril 1958 relatif aux organes de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail concernant les mines, minières et carrières souterraines, les chefs des services de sécurité et d'hygiène des charbonnages sont tenus de remplir, pour chaque accident, une « fiche d'accident » dont le contenu est défini à l'annexe 1 dudit arrêté, annexe à laquelle renvoie l'article 4.

L'arrêté ministériel en date du 19 décembre 1973, entré en vigueur le 1 janvier 1974, a modifié le contenu de la fiche d'accident dans les mines de houille afin de saisir un plus grand nombre de données relatives aux accidents, pour mieux en dégager les causes et à l'effet de prendre toutes mesures utiles pour en diminuer le nombre et la gravité. La codification a été fixée de manière à permettre l'exploitation des informations par des moyens mécanographiques et à faciliter l'élaboration des statistiques communes relatives aux victimes des accidents du fond par les Communautés européennes.

15. — Indeling van de zware ongevallen naar de plaats en de aard van het letsel

Sedert het koninklijk besluit van 29 april 1958 betreffende de organen voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen in de mijnen, graverijen en ondergrondse groeven in werking getreden is, moeten de hoofden van de diensten voor veiligheid en gezondheid van de kolenmijnen voor ieder ongeval een ongevalskaart invullen, waarvan de inhoud bepaald is in bijlage 1 van dat besluit, een bijlage waar in artikel 4 naar verwezen wordt.

Het ministerieel besluit van 19 december 1973, dat op 1 januari 1974 in werking getreden is, heeft de inhoud en de vorm van de ongevallensteekkaart gewijzigd ten einde een groter aantal gegevens over de ongevallen in te winnen, om de oorzaken ervan beter te achterhalen en de nodige maatregelen te nemen om het aantal ongevallen en de zwaarte ervan te doen afnemen. Deze wijziging werd derwijze doorgevoerd dat de gegevens met mechanografische middelen kunnen verwerkt worden en dat het opmaken van de gemeenschappelijke statistieken van de door ondergrondse ongevallen getroffen door de Europese Gemeenschappen erdoor vergemakkelijkt wordt.

Par accident grave, l'Organe permanent entend l'accident qui a entraîné soit la mort endéans les 56 jours de sa survenance, soit une incapacité de travail au fond de plus de 56 jours.

Les résultats de ce travail sont consignés dans le tableau n° 4 bis.

L'examen de ce tableau montre que les accidents aux mains totalisent le tiers des accidents graves du fond (35 %), les accidents aux jambes le quart (26 %) et aux pieds plus d'un dixième (12 %), soit ensemble plus des sept dixièmes (73 %).

Ce sont les accidents affectant la tête, le cou et le tronc qui entraînent le plus de décès.

Quant à la nature des lésions, il convient d'abord d'observer que certaines d'entre elles (asphyxie, submersion, empoisonnement) affectent, de par leur nature même, l'ensemble du corps, tandis que d'autres ne peuvent affecter que certains « sièges » (par exemple, la perte d'un membre ne peut affecter que les membres). C'est pourquoi dans certaines colonnes, un certain nombre de lignes ont été condamnées.

Ceci étant précisé, on constatera que les fractures totalisent la moitié des accidents graves recensés (50,2 %) et la presque moitié (49 %) des accidents mortels tandis que les contusions, écorchures et plaies en groupent encore près des quatre dixièmes (37,5 %). Ainsi ces deux « natures de lésion » rassemblent près des neuf dixièmes des accidents graves (88 %) et 71 % des accidents mortels. On relève également 2 accidents mortels provoqués par lésions internes et un mort par lésions non précisées.

2. — MINES METALLIQUES, MINIERES ET CARRIERES SOUTERRAINES

Le recensement et la classification des accidents survenus dans les mines métalliques, les minières et carrières souterraines est fait par l'Administration des Mines sur les mêmes bases que pour les mines de houille. Les données du tableau 5 relatives à l'année 1975, concernent les carrières souterraines selon la définition (ardoisières, terres plastiques, marbre, tuf-feau, etc.) et l'unique mine de fer du pays.

Ces établissements n'ont occupé ensemble en 1975 que 171 ouvriers, dont 89 au fond et 82 à la surface. On observe une diminution des effectifs de près de 15 % par rapport à l'année précédente.

Le nombre total d'accidents chômants a été de 30 contre 55 en 1974. Dans ces entreprises on n'a pas enregistré en 1975 d'accident ayant entraîné une incapacité permanente ou accident mortel.

Onder zwaar ongeval verstaat het Permanent Orgaan een ongeval dat ofwel de dood van het slachtoffer binnen 56 dagen nadat het gebeurd is, ofwel een arbeidsongeschiktheid voor de ondergrond van meer dan 56 dagen veroorzaakt heeft.

De uitslagen van dat werk zijn in tabel 4 bis opgenomen.

Uit deze tabel blijkt dat een derde van de zware ongevallen in de ondergrond aan de handen gebeuren (35 %), een vierde aan de benen (26 %) en meer dan een tiende aan de voeten (12 %), d.i. samen meer dan zeven tiende (73 %).

De meeste sterfgevallen worden veroorzaakt door ongevallen aan het hoofd, de hals en de romp.

Wat de aard van de letsels betreft, dient vooreerst te worden opgemerkt dat sommige letsels (verstikking, verdrinking, vergiftiging) uiteraard op heel het lichaam betrekking hebben, terwijl andere alleen op bepaalde plaatsen kunnen slaan (zo kan het verlies van een lidmaat alleen op de ledematen slaan). Daarom zijn sommige regels in sommige kolommen weggelaten.

Na deze verduidelijking ziet men dat de breuken de helft van de getelde, zware ongevallen (50,2 %) en bijna de helft (43 %) van de dodelijke ongevallen uitmaken en de kneuzingen, schaafwonden en andere wonden nog bijna vier tiende (37,5 %). Deze twee « soorten letsels » maken samen dus bijna negen tiende van de zware ongevallen (88 %) en 71 % van de dodelijke ongevallen uit. Twee sterfgevallen zijn te wijten aan inwendige letsels en één aan niet nader bepaalde letsels.

2. — METAALMIJNEN, ONDERGRONDSE GROEVEN EN GRAVERIJEN

De telling en de indeling van de ongevallen in de metaalmijnen en in de ondergrondse groeven en graverijen worden door de Administratie van het Mijnwezen op dezelfde manier verricht als die van de ongevallen in de kolenmijnen. De in tabel 5 vervatte gegevens over het jaar 1975 betreffen de ondergrondse graverijen volgens de definitie (leisteengroeven, plastische aarde, marmer, tufsteen, enz.) en de enige in het land bestaande ijzermijn.

Al deze inrichtingen samen hebben in 1975 slechts 171 arbeiders tewerkgesteld, 89 in de ondergrond en 82 op de bovengrond. Tegenover 1974 is het aantal tewerkgestelde arbeiders met bijna 15 % verminderd.

Er waren 30 ongevallen met arbeidsverzuim, tegenover 55 in 1974. In die ondernemingen werd in 1975 geen enkel ongeval met blijvende arbeidsongeschiktheid en geen enkel dodelijk ongeval opgetekend.

TABLEAU n° 4 bis — Répartition des victimes des accidents du fond selon le siège, la nature, la durée d'incapacité.

TABEL 4 bis — Indeling van de ongevallen ondergronds naar de plaats en de aard van het letsel en de duur van de arbeidsongeschiktheid.

LE ROYAUME — HET RIJK
Chiffres absolus — Absolute cijfers Nombre d'heures — Aantal uren 28 784 496

		Tête cou Hoofd hals	Yeux Ogen	Tronc Romp	Membres infér. supér. Ledematen onderste bovenste	Mains Handen	Pieds Voeten	Sièges multiples Versch. plaatsen	Non précisé Niet om- schreven	Total Totaal	
Amputations et énucléations	> 56 tué tot.	— — —	— — —	— — —	2 — 2	1 — 1	9 — 9	2 — 2	— — —	14 — 14	> 56 Amputaties en dood enucleaties tot.
Fractures	> 56 tué tot.	5 3 8	— — —	8 — 8	38 — 38	18 — 18	52 — 52	25 — 25	5 — 5	151 3 154	> 56 Breuken dood tot.
Luxations, entorses, foulures	> 56 tué tot.	— — —	— — —	1 — 1	5 — 5	— — —	1 — 1	— — —	— — —	7 — 7	> 56 Ontwrichtingen, dood verstuikingen, tot. spierverrekkingen
Commotions et lésions internes	> 56 tué tot.	— — —	— — —	— 2 2	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— 2 2	> 56 Hersenschudding, dood inwendige letsels tot.
Plaies, contusions, attritions musculaires	> 56 tué tot.	5 2 7	7 — 7	6 1 7	28 — 28	14 — 14	41 — 41	10 — 10	2 — 2	113 3 116	> 56 Wonden, kneuzingen, dood spierbeschadiging tot.
Brûlures, effets nocifs de l'électricité, radiations	> 56 tué tot.	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	1 — 1	— — —	— — —	1 — 1	> 56 Brandwonden, schadelijke dood gevolgen van elektrische tot. stroom, straling
Intoxications, asphyxies	> 56 tué tot.	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	> 56 Vergiftigingen, dood verstikkingen tot.
Lésions multiples ou non précisées	> 56 tué tot.	— — —	1 — 1	— 1 1	4 — 4	— — —	1 — 1	— — —	— — —	6 1 7	> 56 Meervoudige of dood onbepaalde letsels tot.
Total	> 56 tué tot.	10 5 15	8 — 8	15 4 19	77 — 77	33 — 33	105 — 105	37 — 37	7 — 7	292 9 301	> 56 dood Totaal tot.

TABLEAU n° 5
Accidents survenus dans les mines métalliques,
les minières souterraines et les carrières souterraines.

1975

TABEL 5
In de metaalmijnen, ondergrondse groeven en
graverijen gebeurde ongevallen.

A. FOND	Nombre de victimes ayant subi une incapacité temporaire totale permanente							Tués	A. ONDERGROND
	1 à 3 jours	4 à 20 jours	21 à 56 jours	> 56 jours	Nombre total de victimes	< 20 %	≥ 20 %		
CAUSES TECHNIQUES	Aantal slachtoffers met							Doden	TECHNISCHE OORZAKEN
	tijdelijke volledige arbeidsongeschiktheid				blijvende arbeids- ongeschiktheid				
	1 tot 3 dagen	4 tot 20 dagen	21 tot 56 dagen	> 56 dagen	Totaal aantal slachtoffers	< 20 %	≥ 20 %		
I. Eboulements et chutes de pierres	—	2	1	1	4	—	—	—	I. Instortingen en vallen van stenen
II. Moyens de transport	—	1	—	—	1	—	—	—	II. Vervoermiddelen
III. Chute et mouvement de la victime	1	1	—	—	2	—	—	—	III. Vallen en bewegen van het slacht- offer
IV. Maniement ou emploi de machines, outils, mécanismes et soutènements	2	1	—	—	3	—	—	—	IV. Hanteren of gebruiken van machi- nes, gereedschap, tuigen en ondersteuningsmiddelen
V. Chute d'objets et manipulations diverses	2	3	—	—	5	—	—	—	V. Vallen van voorwerpen en al- lerhande manipulaties
VI. Explosifs	—	—	—	—	—	—	—	—	VI. Springstoffen
VII. Inflammations et explosions	—	—	—	—	—	—	—	—	VII. Ontvlammingsen en ontploffingen
VIII. Anoxies, asphyxies et intoxi- cations par gaz naturel et autres	—	—	—	—	—	—	—	—	VIII. Zuurstoftekort, verstikking en ver- giftiging door natuurlijke en andere gassen
IX. Feux et incendies	—	—	—	—	—	—	—	—	IX. Vuur en branden
X. Coups d'eau	—	—	—	—	—	—	—	—	X. Waterdoorbraken
XI. Electricité	—	—	—	—	—	—	—	—	XI. Elektriciteit
XII. Autres causes	—	1	—	—	1	—	—	—	XII. Andere oorzaken
Total pour le fond	5	9	1	1	16	—	—	—	Totaal voor de ondergrond

TABLEAU n° 5 (suite)
Accidents survenus dans les mines métalliques,
les minières souterraines et les carrières souterraines.

1975

TABEL 5 (vervolg)
In de metaalmijnen, ondergrondse groeven en
graverijen gebeurde ongevallen.

B. SURFACE	Nombre de victimes ayant subi une incapacité temporaire totale permanente							Tués	B. BOVENGROND
	1 à 3 jours	4 à 20 jours	21 à 56 jours	> 56 jours	Nombre total de victimes	< 20%	≥ 20 %		
CAUSES TECHNIQUES	Aantal slachtoffers met							Dodën	TECHNISCHE OORZAKEN
	1 tot 3 dagen	4 tot 20 dagen	21 tot 56 dagen	> 56 dagen	Totaal aantal slachtoffers	< 20 %	≥ 20 %		
I. Eboulements et chutes de pierres	—	—	—	—	—	—	—	—	I. Instortingen en vallen van stenen
II. Transports	1	1	—	—	2	—	—	—	II. Vervoermiddelen
III. Maniement ou emploi d'outils, machines et mécanismes	1	1	—	—	2	—	—	—	III. Hanteren of gebruiken van ge- reedschap, machines en tuigen
IV. Chutes d'objets et manipu- lations	2	6	—	—	8	—	—	—	IV. Vallen van voorwerpen en manipu- laties
V. Chute et mouvements de la victime	—	1	—	—	1	—	—	—	V. Vallen en bewegen van het slacht- offer
VI. Inflammations, explosions, asphyxies et intoxications	—	—	—	—	—	—	—	—	VI. Ontvlammingsen, ontploffingen, verstikking en vergiftiging
VII. Feux et incendies	—	—	—	—	—	—	—	—	VII. Vuur en branden
VIII. Explosifs	—	—	—	—	—	—	—	—	VIII. Springstoffen
IX. Electricité	—	—	—	—	—	—	—	—	IX. Elektriciteit
X. Autres causes	1	—	—	—	1	—	—	—	X. Andere oorzaken
Total pour la surface	5	9	—	—	14	—	—	—	Totaal voor de bovengrond
Total fond + surface	10	18	1	1	30	—	—	—	Totaal onder- en bovengrond
C. ACCIDENTS SUR LE CHEMIN DU TRAVAIL	—	—	—	—	—	—	—	—	C. ONGEVALLen OP DE WEG NAAR EN VAN HET WERK

Pour le fond, les chutes d'objets et manipulations ont entraîné le plus grand nombre d'accidents (5), viennent ensuite les éboulements et chutes de pierres (4), le maniement ou emploi de machines, outils, mécanismes et soutènements (3), la chute et le mouvement de la victime (2), les moyens de transport (1) et les autres causes (1).

Pour la surface, les chutes d'objets et manipulations comptent le plus d'accidents avec un nombre de 8. Il y a aussi 2 accidents pour les transports, 2 accidents pour le maniement et l'emploi d'outils, 1 accident pour la chute de la victime et 1 accident pour autres causes.

3. — MINIERES ET CARRIERES A CIEL OUVERT

Jusqu'à présent, seuls les accidents mortels survenus dans les minières et carrières à ciel ouvert font l'objet d'une statistique. Elle comporte les mêmes rubriques principales que celle des accidents survenus dans les mines, ainsi qu'il résulte du tableau n° 6 A.

Le nombre d'accidents mortels en 1975 y est de 8 alors qu'il était de 16 en 1974. Le nombre de morts par accidents de transport reste important, avec trois victimes sur huit. Il y a eu deux tués par emploi d'outils, machines et mécanismes et trois par manipulations et chutes d'objet.

In de ondergrond waren de meeste ongevallen te wijten aan manipulaties en het vallen van voorwerpen (5), vervolgens aan instortingen en vallende stenen (4), aan het hanteren of gebruiken van machines, gereedschap, tuigen en ondersteuningsmiddelen (3), aan het vallen of bewegen van het slachtoffer (2), aan vervoermiddelen (1) en aan andere oorzaken (1).

Op de bovengrond waren de meeste ongevallen te wijten aan manipulaties en het vallen van voorwerpen (8). Verder waren 2 ongevallen te wijten aan het vervoer, 2 aan het hanteren en gebruiken van gereedschap, 1 aan het vallen van het slachtoffer en nog 1 aan andere oorzaken.

3. — GROEVEN EN GRAVERIJEN IN DE OPEN LUCHT

Tot dusver wordt alleen de statistiek van de dodelijke ongevallen in de groeven en de graverijen in de open lucht opgemaakt. De hoofdrubrieken zijn dezelfde als voor de ongevallen in de mijnen, zoals uit tabel 6 A blijkt.

In 1975 waren er 8 dodelijke ongevallen, tegen 16 in 1974. Het vervoer blijft een groot aantal doden eisen (drie slachtoffers op 8). Verder zijn twee personen omgekomen bij het gebruik van werktuigen en machines en drie door manipulaties en het vallen van voorwerpen.

TABLEAU n° 6 A
Accidents mortels
dans les minières et carrières à ciel ouvert.

TABEL 6 A
Dodelijke ongevallen
in de graverijen en groeven in de open lucht.

1975

Catégories d'accidents	Royaume Het Rijk Nombre de tués Aantal doden	Kategorieën van ongevallen
1. Eboulements, chutes de pierres ou de blocs	—	1. Instortingen, vallen van stenen en blokken
2. Transport	3	2. Vervoer
3. Emploi d'outils, machines et mécanismes	2	3. Gebruik van werktuigen, machines, enz.
4. Manipulations et chutes d'objets	3	4. Manipulaties, vallen van voorwerpen
5. Chute de la victime	—	5. Vallen van het slachtoffer
6. Asphyxies et intoxications	—	6. Verstikking en vergiftiging
7. Explosions, incendies, feux	—	7. Ontploffingen, brand, vuur
8. Emploi des explosifs	—	8. Gebruik van springstoffen
9. Electrocution	—	9. Elektrocutie
10. Divers	—	10. Allerlei
Total	8	Totaal

4. — USINES - INDUSTRIE SIDERURGIQUE

Dans les établissements surveillés par l'Administration des Mines autres que les mines, les minières et les carrières, avec leur dépendances, c'est-à-dire pour l'essentiel les usines sidérurgiques, avec leurs cokeries, mais aussi les cimenteries, les cokeries indépendantes et les fabriques d'agglomérés indépendantes, la statistique des accidents est longtemps restée limitée aux accidents mortels.

Ces dernières années une statistique plus détaillée des accidents de la sidérurgie a pu être établie, mais elle n'a toujours pas pu être étendue aux autres usines.

Le tableau n° 6 B concerne les accidents mortels survenus dans l'ensemble des usines sidérurgiques ou autres.

4. — FABRIEKEN - STAALNIJVERHEID

In de andere inrichtingen die onder het toezicht van de Administratie van het Mijnwezen staan — andere dan mijnen, groeven en graverijen en hun aanhoorigheden — en dat zijn hoofdzakelijk de siderurgiebedrijven met hun cokesfabrieken, maar ook de cementfabrieken en de zelfstandige cokes- en agglomeratenfabrieken, is de statistiek van de ongevallen jarenlang tot de dodelijke ongevallen beperkt gebleven.

De jongste jaren is men ertoe gekomen een uitvoeriger statistiek van de ongevallen in de staalindustrie op te maken, maar tot dusver heeft men die nog niet tot de andere fabrieken kunnen uitbreiden.

Tabel 6 B heeft betrekking op de dodelijke ongevallen in alle fabrieken samen, die van de staalindustrie en de andere.

TABLEAU n° 6 B

Accidents mortels survenus dans les usines surveillées par l'Administration des Mines en 1975

TABEL 6 B

Dodelijke ongevallen in de onder het toezicht van het Mijnwezen geplaatste fabrieken in 1975

CATEGORIES D'ACCIDENTS	N°	Nombre d'accidents mortels (1) Aantal dodelijke ongevallen (1)			ROYAUME HET RIJK	N°	KATEGORIEËN VAN ONGEVALLEN
		par divisions minières per mijnafdeling					
		Hainaut Hene- gouwen	Liège Luik	Cam- pine Kempen			
Accidents occasionnés directement par les opérations de fabrication Transport : — Horizontal par véhicules sur roues — Sur plans inclinés ou vertical par véhicules guidés ou sur roues — Autres (ponts-roulants, grues, scrapers, convoyeurs, etc...) Maniement ou emploi d'outils, machi- nes et mécanismes Manipulations, chutes d'objets et éboulements Chute de la victime Asphyxies et intoxications (sauf par fumées d'incendie - voir 070) Explosions, incendies, feux Emploi des explosifs Electrocution Divers	010 020 030 040 050 060 070 080 090 100	2 2 5 — <					

(1) Décès endéans les 56 jours de la date de l'accident.

(1) Overleden binnen 56 dagen na de dag van het ongeval.

Ces accidents sont répartis d'une part, selon les causes, en dix catégories et d'autre part, géographiquement, par division minière. La division du Hainaut comprend la province du Hainaut et le Brabant wallon ; la division de Liège comprend les provinces de Namur, de Liège et de Luxembourg ; la division de Campine comprend les provinces des deux Flandres, d'Anvers et de Limbourg et le Brabant flamand.

Le nombre d'accidents mortels instruits par les ingénieurs des mines en 1975 dans ces établissements a été de 13.

Il a diminué de deux unités dans la division du Hainaut et a diminué de neuf unités dans la division de Liège. Il a augmenté de une unité en Campine.

L'analyse plus détaillée de la sécurité du travail dans l'industrie sidérurgique se fonde sur l'exploitation des rapports annuels des chefs de service de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail des entreprises sidérurgiques.

Les tableaux statistiques dressés à partir de ces sources ne contiennent pas de données détaillées relatives aux accidents de travail de gravité moyenne.

Les rapports des services de sécurité des usines ont permis de dresser le tableau n° 7, qui donne le nombre total d'accidents chômants survenus dans l'industrie sidérurgique en 1975.

Les accidents sont classés suivant leurs causes matérielles, telles qu'elles sont énumérées à l'article 835 octies du Règlement général pour la Protection du Travail.

Comme les années précédentes, on constatera que les nombres les plus élevés se trouvent toujours sous les rubriques « divers » des trois dernières lignes du tableau qui totalisent encore 5324 accidents chômants sur un total de 9387, soit 56,7 % et même 23 % des accidents mortels, qui pourtant donnent lieu à une enquête approfondie. Sans doute la classification imposée était-elle peu adéquate. L'arrêté modificatif proposé par le Conseil supérieur de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail n'est pas encore entré en vigueur en 1975.

Parmi les causes définies, les accidents provoqués par le maniement d'outils à main sont les plus nombreux (928) ; les poussières et les substances brûlantes ou très inflammables ont fait respectivement 819 et 456 victimes, les machines (496) et les appareils de levage (419), ces cinq causes groupant 77 % des accidents dont la cause a été déterminée.

Les relevés des années précédentes avaient déjà permis de dégager l'importance relative de ces causes.

Deze ongevallen worden ingedeeld, eensdeels naar de oorzaken, in tien categorieën en anderdeels geografisch, per mijnafdeling. De afdeling Henegouwen omvat de provincie Henegouwen en Waals-Brabant ; de afdeling Luik omvat de provincies Namen, Luik en Luxemburg ; de afdeling Kempen omvat de provincies Oost- en West-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg en Vlaams Brabant.

In 1975 hebben de mijningenieurs voor 13 dodelijke ongevallen in deze inrichtingen een onderzoek ingesteld.

In de afdeling Henegouwen is het cijfer afgenomen (— 2) ; in de afdeling Kempen is het met 1 gestegen en in Luik is het met 9 verminderd.

De uitvoerige ontleding van de arbeidsveiligheid in de staalindustrie steunt op de jaarverslagen van de hoofden van de diensten voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen van de staalbedrijven.

De aan de hand van deze bronnen opgemaakte statistische tabellen bevatten geen gedetailleerde gegevens over de halfzware ongevallen.

De verslagen van de veiligheidsdiensten van de fabrieken hebben de gegevens voor tabel 7 verschaft, waarin het totaal aantal in 1975 in de staalindustrie gebeurde ongevallen met arbeidsverzuim aangeduid is.

De ongevallen worden naar hun materiële oorzaken ingedeeld, zoals deze in artikel 835 octies van het Algemeen reglement voor de arbeidsbescherming vermeld zijn.

Zoals de vorige jaren worden nog altijd de hoogste cijfers aangetroffen in de rubrieken « allerlei » van de laatste drie regels van de tabel, die samen nog 5324 ongevallen met arbeidsverzuim tellen op een totaal van 9387, d.i. 56,7 % en zelfs 23 % van de dodelijke ongevallen, waarvoor nochtans een grondig onderzoek ingesteld wordt. Wellicht was de opgelegde indeling niet goed gekozen. Het door de Hoge Raad voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen voorgestelde besluit tot wijziging van die indeling is in 1975 nog niet in werking getreden.

Onder de bepaalde oorzaken heeft het hanteren van handgereedschap het grootste aantal ongevallen veroorzaakt (928) ; het stof en brandende of licht ontvlambare stoffen hebben respectievelijk 819 en 456 slachtoffers gemaakt, de machines 496 en de heftoestellen 419 ; deze vijf oorzaken hebben betrekking op 77 % van de ongevallen met een bepaalde oorzaak.

In de tabellen van de vorige jaren was de betrekkelijke belangrijkheid van deze oorzaken al opgeval-

TABLEAU n° 7. — *Accidents survenus en 1975
dans les établissements
de l'industrie sidérurgique*

TABEL 7. — *In 1975 in de ijzer- en
staalbedrijven
gebeurde ongevallen*

CAUSES	Nombre de victimes	Nombre de victimes ayant subi une incapacité		Tués	OORZAKEN
		temporaire totale	permanente		
	Aantal slachtoffers	Aantal slachtoffers met		Doden	
		volledige tijdelijke onge- schiktheid	blijvende onge- schiktheid		
— Machines	496	460	36	—	— Machines
— Machines motrices ou génératrices et pompes	59	56	3	—	— Aandrijfmachines, generatoren en pompen
— Ascenseurs et monte-charges	24	22	2	—	— Personen- en goederenliften
— Appareils de levage	419	371	42	6	— Heftoestellen
— Transporteurs-courroie, chaînes à godets etc...	110	100	10	—	— Transporteurs-banden, emmerlad- ders, enz.
— Chaudières et autres récipients soumis à pression	31	31	—	—	— Stoomketels en andere vaten onder druk
— Véhicules	356	329	26	1	— Voertuigen
— Animaux	3	3	—	—	— Dieren
— Appareils de transmission d'énergie mécanique	68	62	5	1	— Transmissies van mechanische energie
— Appareillage électrique	101	100	1	—	— Elektrische apparatuur
— Outils à main	928	896	32	—	— Handgereedschap
— Substances chimiques	89	88	—	1	— Chemische stoffen
— Substances brûlantes ou très in- flammables	456	437	18	1	— Brandende of licht ontvlambare stoffen
— Poussières	819	814	5	—	— Stof
— Radiations et substances radioacti- ves	104	104	—	—	— Stralingen en radioactieve stoffen
— Surfaces de travail qui ne sont pas classées sous d'autres rubriques	1 921	1 789	129	3	— Niet onder een andere rubriek inge- deelde werkvlakken
— Agents matériels divers	2 050	1 968	82	—	— Verscheidene materiële agentia
— Agents non classés faute de don- nées suffisantes	1 353	1 305	48	—	— Wegens onvoldoende gegevens niet ingedeelde agentia
Total	9 387	8 935	439	13	Total

Il faut cependant souligner que les deux premières des causes citées ci-dessus ne sont généralement pas à l'origine d'accidents graves. Les trois autres (substances brûlantes, machines, appareils de levage) ont été en 1975 à l'origine de 7 des 13 accidents mortels signalés. Par contre, sur 439 accidents ayant entraîné une incapacité permanente, 36 sont dus aux machines, 42 aux appareils de levage et 26 aux véhicules. La cause de plus de la moitié des accidents à incapacité permanente n'a pas été précisée (259 sur 439).

Les travaux effectués par le Comité de la Sidérurgie belge permettent de calculer les taux de fréquence et de gravité des accidents survenus dans les usines sidérurgiques. Les résultats sont consignés dans le tableau n° 8.

Toch dient aangestipt dat de twee eerstgenoemde oorzaken over 't algemeen geen zware ongevallen uitlokken. De drie andere oorzaken (brandende stoffen, machines, heftoestellen) hebben in 1975, 7 van de 13 dodelijke ongevallen veroorzaakt. Van de 439 ongevallen die een blijvende werkongeschiktheid veroorzaakt hebben, zijn er daarentegen 36 te wijten aan machines, 42 aan heftoestellen en 26 aan voertuigen. Van meer dan de helft van de ongevallen met een blijvende werkongeschiktheid is de oorzaak niet nader bepaald (259 op 439).

De werkzaamheden van het Comité van de Belgische Siderurgie leveren de nodige gegevens voor de berekening van de veelvuldigheidsvoet en de ernstvoet van de in de staalindustrie gebeurde ongevallen. De uitslagen staan in tabel 8.

TABLEAU n° 8

*Taux de fréquence et de gravité des accidents
survenus dans l'industrie sidérurgique belge en 1975
et nombre moyen de journées chômées
par accident.*

TABEL 8

*Veelvuldigheidsvoet en ernstvoet van de in 1975
in de Belgische staalnijverheid
gebeurde ongevallen en gemiddeld aantal
verletdagen per ongeval.*

		Usines sidérurgiques IJzer- en staalfabrieken	
		Salariés Werklieden	Employés Bedienden
Nombre d'inscrits au 31.12.75	Aantal ingeschreven op 31.12.75	54 497	10 784
Nombre total d'heures prestées N	Totaal aantal gewerkte arbeidsuren N	84 223 654	19 756 288
Nombre d'accidents mortels	Aantal dodelijke ongevallen	13	1
Nombre d'accidents chômants (y compris les cas de morts et d'incapacité permanente) : A	Aantal ongevallen met arbeidsverzuim (dodelijke ongevallen en ongevallen met blijvende ongeschiktheid inbegrepen) : A	8 173	155
Taux de fréquence : $T_f = \frac{A \times 10^6}{N}$	Veelvuldigheidsvoet	97,0	7,9
Rappel de 1974 : T_{f1}	Idem voor 1974 : T_{f1}	114,0	9,1
Nombre de jours d'incapacité temporaire totale (à l'exclusion des cas de mort et des incapacités permanentes) : J	Aantal dagen met volledige tijdelijke ongeschiktheid (met uitsluiting van dodelijke ongevallen en ongevallen met blijvende ongeschiktheid) : J	122 129	3 321
Nombre de jours conventionnels de chômage pour les cas de mort et d'incapacité permanente	Overeengekomen aantal verloren dagen wegens dodelijke ongevallen en ongevallen met blijvende ongeschiktheid	325 500	23 138
$J' = (M + \frac{P}{100}) \times 7.500$			
TOTAL	TOTAAL	447 629	26 459
Taux de gravité : T_g	Ernstvoet : T_e		
— sans J'	— J' niet inbegrepen	1,5	0,2
— rappel de 1974	— idem voor 1974	1,4	0,1
— avec J'	— J' inbegrepen	5,3	1,3
— rappel de 1974	— idem voor 1974	5,5	0,6
Nombre moyen de journées chômées par accident	Gemiddeld aantal verletdagen per ongeval		
— sans J'	— J' niet inbegrepen	14,9	21,4
— rappel de 1974	— idem voor 1974	13,6	14,6
— avec J'	— J' inbegrepen	54,8	170,7
— rappel de 1974	— idem voor 1974	48,1	75,5

Ce tableau reprend les usines sidérurgiques affiliées au Comité de la sidérurgie belge ; il concerne au total 54 497 salariés et 10 784 employés, sur un total de 58 477 salariés et 12 037 employés occu-

Deze tabel slaat op de staalbedrijven die bij het Comité van de Belgische Siderurgie aangesloten zijn ; deze ondernemingen stellen 54 497 arbeiders en 10 784 bedienden tewerk op een totaal van 58 477

pés dans les établissements de l'industrie sidérurgique belge surveillés par l'Administration des Mines en 1975.

Le taux de fréquence et le taux de gravité sont calculés de la même façon que pour les mines. Pour le calcul du taux de gravité, le nombre de jours effectifs ou conventionnels de chômage pour les cas de mort et d'incapacité permanente ou temporaire est établi de la même manière que pour les mines, minières et carrières souterraines (7 500 pour la mort ou l'incapacité permanente totale à 100 %).

Le tableau n° 8 montre que le taux de fréquence, c'est-à-dire le nombre d'accidents chômants par million d'heures d'exposition au risque, s'est amélioré en 1975, en passant de 114,0 à 97,0.

Le taux de gravité (1) calculé au tableau n° 8 est de 5,3 en 1975 et a diminué par rapport à l'année précédente (5,5 en 1974).

Enfin, ces éléments permettent d'établir le nombre moyen de journées chômées par accident du travail, appelé « taux de risque ». Si l'on tient compte des nombres de journées attribuées forfaitairement aux accidents mortels ou générateurs d'incapacités permanentes, on obtient 54,8 journées chômées par accident dans les usines sidérurgiques.

5. — FABRIQUES D'EXPLOSIFS

Le tableau n° 9 concerne les accidents survenus en 1975 dans les fabriques d'explosifs, il y a eu dans les

TABLEAU n° 9
Accidents survenus en 1975
dans les fabriques d'explosifs.

Fabriques d'explosifs	Sud Zuiden	Nord Noorden	Royaume Het Rijk	Springstoffabrieken
— Nombre de victimes :				— Aantal slachtoffers :
— ayant subi une incapacité temporaire totale	62	124	186	— met volledige tijdelijke ongeschiktheid
— permanente	—	—	—	— met blijvende ongeschiktheid
— Tués	—	—	—	— Doden
Total des victimes	62	124	186	Totaal aantal slachtoffers

(1) Nombre de journées chômées des suites d'accidents par 1 000 heures d'exposition au risque, y compris les journées chômées conventionnellement attribuées aux accidents mortels (7 500) ou aux accidents entraînant une incapacité permanente de travail (7 500 pour 100 % d'invalidité).

arbeiders en 12 037 bedienden in al de ondernemingen van de Belgische staalindustrie die in 1975 onder het toezicht van het Mijnwezen geplaatst waren.

De veelvuldigheidsvoet en de ernstvoet worden op dezelfde manier berekend als voor de mijnen. Bij de berekening van de ernstvoet wordt het aantal daadwerkelijk of konventioneel verloren dagen voor ieder dodelijk ongeval of voor ieder ongeval met blijvende of tijdelijke volledige ongeschiktheid op dezelfde wijze vastgesteld als voor de mijnen, de graverijen en de ondergrondse groeven (7 500 voor een dode of een volledige blijvende werkongeschiktheid van 100 %).

Uit tabel 8 blijkt dat de veelvuldigheidsvoet, d.i. het aantal ongevallen met arbeidsverzuim per miljoen uren blootstelling aan het risico, in 1975 gedaald is van 114,0 naar 97,0.

De ernstvoet (1), die in tabel 8 aangeduid is, beloopt 5,3 in 1975 (5,5 in 1974).

Aan de hand van deze cijfers kan ten slotte het gemiddeld aantal verletdagen per arbeidsongeval, soms « risicovoet » genoemd, berekend worden. Als men de dagen die aan de dodelijke ongevallen en aan die met blijvende ongeschiktheid worden toegekend meerekent, bekomt men 54,8 verletdagen per ongeval in de ijzer- en staalfabrieken.

5. — SPRINGSTOFFABRIEKEN

Tabel 9 heeft betrekking op de ongevallen in de springstoffabrieken. In de 10 springstoffabrieken, de

TABEL 9
In 1975 in de springstoffabrieken
gebeurde ongevallen.

(1) Aantal dagen met arbeidsverzuim ingevolge ongevallen per 1 000 uren blootstelling aan het risico, met inbegrip van het konventioneel aantal verloren dagen wegens dodelijke ongevallen (7 500) of wegens ongevallen die een blijvende arbeidsongeschiktheid veroorzaakt hebben (7 500 voor 100 % invaliditeit).

10 fabriques d'explosifs, les 6 manufactures de pyrotechnie et les 7 dépôts de vente d'explosifs, qui occupaient en 1975, 2593 ouvriers et 185 employés, 186 accidents chômants contre 108 en 1974, soit une augmentation du nombre d'accidents de 72 %.

6 vuurwerkerijen en de 7 verkoopdepots van springstoffen, waar in 1975, 2 593 arbeiders en 185 bedienden tewerkgesteld waren, zijn 186 ongevallen met arbeidsverzuim gebeurd, tegenover 108 in 1974, wat neerkomt op een stijging met 72 %.
